

В орбіту історії психології входить й зоопсихологія, яка «Вивчає формування психічних процесів у тварин в онтогенезі і у процесі еволюції. Зародження наукової зоопсихології наприкінці XVIII — початку XIX ст. пов'язано з іменами Ж. Л. Бюффона і Ж. Б. Ламарка, а пізніше — Ч. Дарвіна. Основоположниками наукового вивчення психічної активності тварин були К. Ф. Рульє і В. А. Вагнер, які поклали в XIX—XX ст. початок матеріалістичному еволюційному напрямкові» [1, с. 31-32].

«Слово "Психолінгвістика" вперше вжив американський психолог Н. Пронка в великій статті під назвою "Мова і психолінгвістика". Датою народження психолінгвістики як самостійної науки вважається 1953 рік, коли в США Комітетом з лінгвістики і психології Дослідницької ради з соціальних наук в Університеті Індіана був організований між університетський семінар, роботою якого керували психологи: Ч. Осгуд, Дж. Керролл та літературознавець, лінгвіст і етнограф Т. Сібеок» [4].

Також у сферу досліджень історії психології належить й Політична психологія, яка виникла у 60-ті роки XX століття. Причиною цього став пошук нових методів ефективного управління. Вона базується на ідеях та концепціях Дж. Локка, А. Сміта, Т. Петерсона, Т. Гоббса, Г. Спенсеа. «Дослідження проблем співвідношення особи і влади, місця людини в політиці знаходимо у працях Платона, Арістотеля, Сенеки, Гегеля та інших мислителів минулого» [5].

Отже, історія психології має тісний взаємозв'язок з природничими, соціальними та гуманітарними науками. Завдяки цьому відбулось формування психології, як окремої науки, яка надалі активно продовжує свій розвиток, спираючись на здобутки філософії, медицини, педагогіки, права, лінгвістики та інших галузей знань.

Міждисциплінарна співпраця сприяє широкому та детальному поясненню психічних явищ. Це свідчить про те, що психологія має широкі перспективи, вагому наукову значимість для людини та суспільства.

Література

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 336 с. URL: <https://surl.li/dsmwyz> (дата звернення: 07.11.2025).
2. Відповіді на питання до екзамену з історії психології. URL: <https://surl.li/bvzrqz> (дата звернення: 07.11.2025).
3. Гриньова Н. В. Історія психології : курс лекцій : навч. посіб. Умань: Візаві, 2012. 209 с. URL: <https://surl.li/xgehtd> (дата звернення: 07.11.2025).
4. Історія виникнення психолінгвістики. URL: <https://surli.cc/mzkvel> (дата звернення: 07.11.2025).
5. Політична психологія як наука: причини виникнення та значення. URL: <https://surli.cc/aeiubu> (дата звернення: 07.11.2025).
6. Токарева Н. М. Основи педагогічної психології: навч.-метод. посіб. Кривий Ріг, 2013. 223 с. URL: <https://surl.li/tmwiai> (дата звернення: 07.11.2025).

УДК 159.9/004

Бойчук. Д. – ст.:гр. БПЗ1

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

Науковий керівник: професор Стоцький. Я. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Boichuk.D.

Supervisor: Professor Stotsky Y. V.

PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF NEW TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION

Психологія технологій являє собою міждисциплінарну галузь, що досліджує вплив цифрових інструментів та мережевих комунікацій на когнітивні, емоційні та соціальні функції людини [1, с. 15]. Основною передумовою є те, що технології є не лише інструментом, а й середовищем, що модифікує психіку. Дослідження фокусується на виявленні механізмів цифрової трансформації самосвідомості та виникненні нових форм психологічної напруги.

Інтеграція сучасних технологій ініціює фундаментальні зміни у методології інформаційної обробки та динаміці уваги, результатом чого є феномен кліпового мислення [3, с. 88].

Фрагментація уваги та зниження глибини мислення: постійні зовнішні тригери (сповіщення, вібрації, оновлення контенту) призводять до звички поверхневого, множинного сканування інформації замість глибокого, концентрованого аналізу [4, с. 192]. Це знижує продуктивність та веде до тривалого зосередження та критичного осмислення текстів.

* Когнітивне перевантаження (інфотоксікація): надмірний, нерегульований потік даних (біг-дата) перевищує обмежені ресурси робочої пам'яті, викликаючи постійний стан інформаційної тривоги і знижуючи якість прийняття рішень [2, с. 45]. Це відчувається як постійна втома мозку.

Ефект Google (Цифрова амнезія): Звичка покладатися на пошукові системи та хмарні сховища для зберігання інформації зменшує необхідність запам'ятовувати фактичні дані. Психологічно пам'ять трансформується: акцент зміщується на запам'ятовування шляху до інформації (де вона зберігається), а не самої інформації.

Ілюзія постійної багатозадачності: спроба одночасно виконувати кілька когнітивно складних завдань, наприклад, писати лист і спілкуватися в чаті насправді є швидким, неефективним перемиканням уваги [4, с. 195]. Це призводить до зростання когнітивного контролю та емоційного виснаження.

Цифрове середовище генерує нові форми поведінкових залежностей та емоційних станів, пов'язаних із соціальною взаємодією та очікуваннями [5, с. 210].

Цифрочатзалежність (номофобія): компульсивне використання гаджетів, що викликає абстинентний синдром (тривога, паніка, дратівливість) при їх відсутності номофобія (страх залишитися без мобільного телефону) є однією з найпоширеніших форм поведінкових залежностей у молоді [5, с. 215].

FOMO (Fear of Missing Out): Це глибока, постійна тривога, викликана нав'язливим відчуттям, що інші переживають щось важливе чи цікаве без тебе [6, с. 75]. Психологічний механізм посилюється через постійне соціальне порівняння з ідеалізованими та відфільтрованими образами життя в соцмережах, що критично знижує самооцінку та задоволеність власним життям.

Технострес та фрустрація: хронічний стрес, викликаний необхідністю постійної адаптації до нових технологій, програмних оновлень, а також страхом перед втратою даних чи технічними збоями [7, с. 114]. Цей стрес особливо відчутний для працівників, чия продуктивність залежить від постійної технологічної готовності.

Зміна емоційного репертуару: соціальні мережі сприяють швидкому обміну спрощеними, схематичними емоціями (емодзі, лайки) [7, с. 125]. Це може призводити

до поверхневості емоційного досвіду та труднощів у вербалізації складних почуттів під час реального, «живого» спілкування.

Технології впливають на структуру соціальних зв'язків, самоідентифікацію та суспільну динаміку [8, с. 301].

Конфлікт цифрової ідентичності: створення ідеалізованого, відредагованого «Я» в мережі призводить до зростаючого розриву між онлайн-образом та реальним «Я» [8, с. 305]. Цей дисонанс викликає відчуття відчуженості та порожнечі, а також посилює нарцисичні тенденції розвитку.

Парадокс соціальної ізоляції: попри постійний мережевий зв'язок, інтенсивне використання технологій може призводити до соціальної ізоляції у реальному світі [6, с. 80]. Віртуальні зв'язки часто є менш глибокими та менш емоційно підтримуючими, ніж реальні.

Феномен «Луна-Камери» та поляризація: алгоритми соціальних мереж та пошукових систем створюють персоналізовані інформаційні бульбашки, які посилюють існуючі переконання та упередження користувача [8, с. 315]. Це призводить до поляризації суспільної думки, зниження здатності до компромісу та зростання агресивності у публічних дискусіях.

Література

1. Каменська М. С. Психологія технологій: вплив Інтернету на свідомість. Підруч. Київ: Освіта, 2023. 256 с.
2. Новик О. П. Когнітивне перевантаження: діагностика та методи корекції Навч. посіб. Львів: Світ, 2022. 180.с
3. Павленко І. В. Епоха уваги: зміна патернів мислення в цифровому середовищі. Монографія. Харків: Право, 2021. 320.с
4. Степаненко Л. Р. Багатозадачність та мозок: неврологічні основи продуктивності Київ: Академія, 2020. 250.с
5. Ткаченко В. Б. Феномен цифрової залежності: клінічні та соціальні аспекти Підруч. Одеса: Маяк, 2019 310 с
6. Хоменко С. Д. Соціальне порівняння та FOMO: психологічні механізми тривоги у мережах. Львів: Магнолія, 2022. 200.с
7. Чорний І. М. Психологія стресу: вплив інновацій на емоційний стан. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 280.с
8. Шевченко Г. А. Ідентичність у мережі: конструювання та конфліктність онлайн-образу. Монографія. Харків: Право, 2021. 400.с

УДК 336.76:355.4

О. С. Брошко, Н.С. Тимошик

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ

O.S.Broshko, N.S. Tymoshyk